

Bài giảng môn:
CHỦ NGHĨA XÃ HỘI KHOA HỌC
(Dành cho khối không chuyên lý luận chính trị)

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI KHOA HỌC

Chương 5

CƠ CẤU XÃ HỘI – GIAI CẤP

VÀ LIÊN MINH GIAI CẤP, TẦNG LỚP

TRONG THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

Thông tin giảng viên:

ThS.Trịnh Bá Phương.

Giảng viên thỉnh giảng

Khoa Chính trị - Hành chính, ĐHQG-HCM

ĐT: 0376333654

Mail: phuongtbhcmue@gmail.com

Thông tin phản ánh chuyên môn:

TS. MẠCH THỊ KHÁNH TRINH

Phó Trưởng Bộ môn LL và KHCT

Khoa Chính trị - Hành chính, ĐHQG-HCM

ĐT: 0916123260

Mail: trinhmach1973@gmail.com

I. Cơ cấu xã hội – giai cấp trong TKQĐ lên CNXH

II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong thời kỳ quá độ lên CNXH

III. Cơ cấu xã hội – giai cấp và liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

I. Cơ cấu xã hội – giai cấp trong TKQĐ lên CNXH

1. Khái niệm và vị trí của cơ cấu xã hội – giai cấp trong cơ cấu xã hội

2. Sự biến đổi có tính quy luật của cơ cấu xã hội giai cấp trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Cơ cấu xã hội

Cơ cấu xã hội là những cộng đồng người cùng toàn bộ những mối quan hệ xã hội do sự tác động lẫn nhau của các cộng đồng ấy tạo nên

**Dân
số**

**Giai
cấp**

**Dân
tộc**

**Nghề
nghiệp**

**Tôn
giáo**

Khái niệm cơ cấu xã hội – giai cấp là gì?

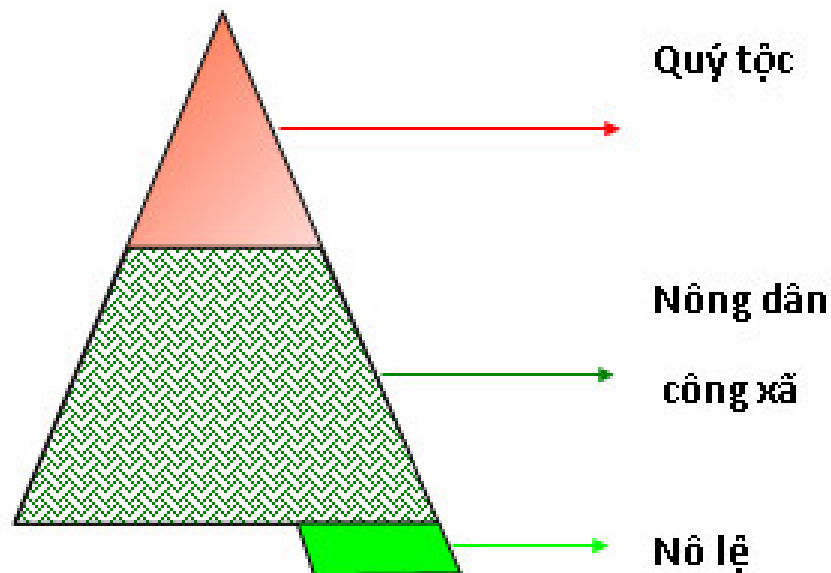
Cơ cấu xã hội – giai cấp

là hệ thống các giai cấp, tầng lớp xã hội tồn tại và vận hành trong một chế độ xã hội nhất định, dựa trên những mối quan hệ về tổ chức quản lý kinh tế - chính trị - xã hội..

Chủ nô

Bình dân

Nô lệ (sản xuất chính)

Cơ cấu xã hội – giai cấp
Phong kiến

Cơ cấu xã hội – giai cấp
Chiếm hữu nô lệ

Khái niệm cơ cấu xã hội – giai cấp là gì?

Cơ cấu xã hội – giai cấp trong thời kỳ quá độ lên CNXH

Là tổng thể các giai cấp, tầng lớp, các nhóm xã hội có mối quan hệ hợp tác và gắn bó chặt chẽ với nhau cùng chung sức cải tạo xã hội cũ và xây dựng xã hội mới trên mọi lĩnh vực đời sống xã hội

Vị trí của cơ cấu xã hội – giai cấp

Thứ nhất: cơ cấu xã hội – giai cấp liên quan đến các đảng phái chính trị và nhà nước; đến quyền sở hữu tư liệu sản xuất, quản lý tổ chức lao động, phân phối trong một hệ thống sản xuất nhất định. Cho biết xã hội ấy giai cấp nào thống trị, phục vụ cho ai.

Thứ hai: Sự biến đổi của cơ cấu xã hội – giai cấp tất yếu sẽ ảnh hưởng đến sự biến đổi của cơ cấu xã hội khác và tác động đến sự biến đổi của toàn bộ cơ cấu xã hội. Giai cấp thống trị sử dụng đường lối, tư tưởng của mình để chi phối xã hội

Cơ cấu xã hội –giai cấp có vị trí quan trọng hàng đầu chi phối các loại hình cơ cấu xã hội khác.

2. Sự biến đổi có tính qui luật của cơ cấu xã hội – giai cấp

Một là

- Biến đổi gắn liền và bị quy định bởi cơ cấu kinh tế của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Hai là

- Biến đổi phức tạp, đa dạng, làm xuất hiện các tầng lớp xã hội mới

Ba là

- Biến đổi trong mối quan hệ vừa đấu tranh, vừa liên minh, từng bước xóa bỏ bất bình đẳng xã hội dẫn đến sự xích lại gần nhau

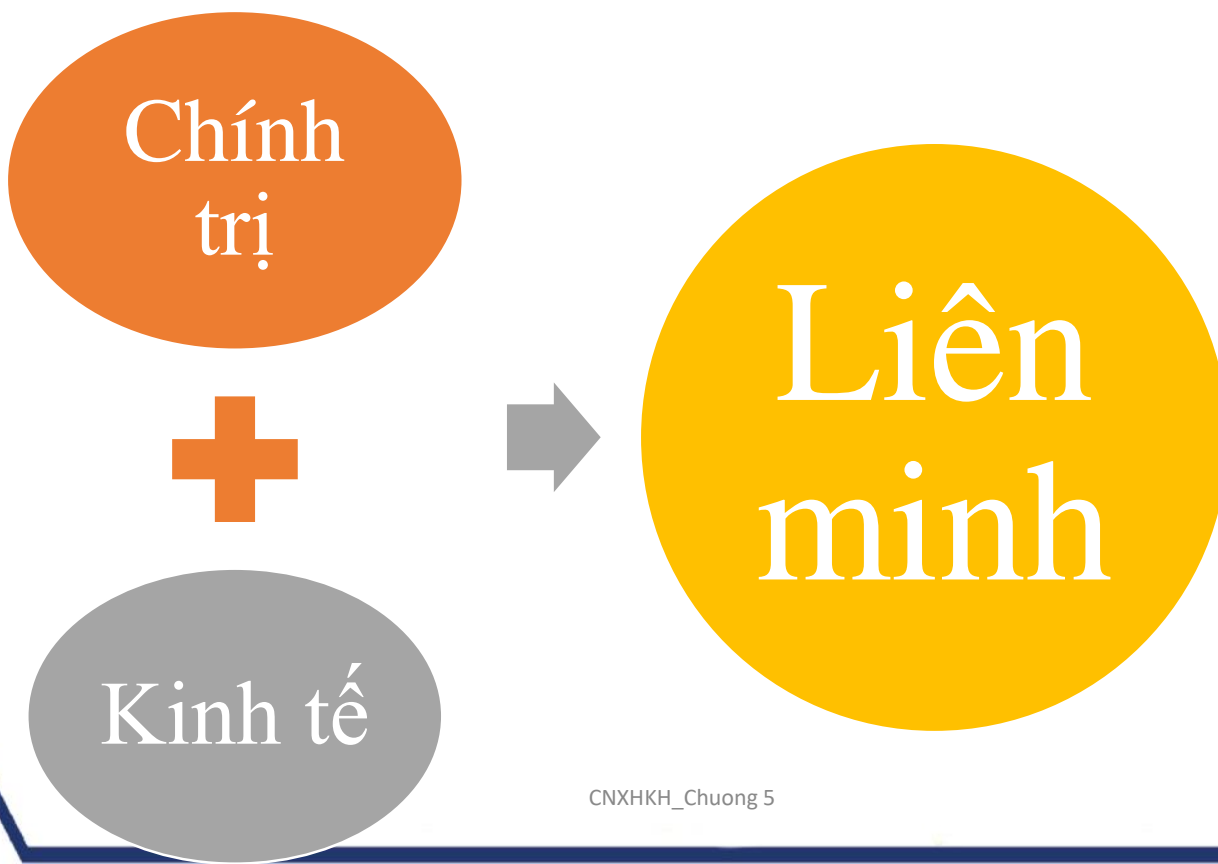
II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH

Liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH là sự liên kết, hợp tác, hỗ trợ nhau....giữa các giai cấp, tầng lớp xã hội nhằm thực hiện nhu cầu và lợi ích của các chủ thể trong khối liên minh, đồng thời tạo động lực thực hiện thắng lợi mục tiêu chủ nghĩa xã hội

Trong thời kỳ quá độ liên minh giai cấp, tầng lớp chính là liên minh giữa giai cấp công nhân, giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản .

II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH

Tính tất yếu của liên minh

II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH

Tính tất yếu của liên minh

Chưa giành
chính quyền

Tạo sức mạnh tổng
hợp

Do Đảng Cộng sản
lãnh đạo

Giành chính quyền

Chính trị

Liên minh công – nông – trí thức là khối liên minh tự nhiên bắt nguồn từ trong xã hội tư bản. Khi các giai cấp và tầng lớp xã hội đó cùng bị áp bức bóc lột nặng nề, tất yếu phải liên minh với nhau để có sức mạnh chống lại và lật đổ giai cấp thống trị, xóa bỏ chế độ áp bức, bóc lột của giai cấp tư sản.

II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Tính tất yếu của liên minh

Sau khi giành chính quyền

Xây dựng thành công CNXH

Dựa trên lập trường chính trị, tư tưởng của GCCN

Do Đảng Cộng sản lãnh đạo

Chính trị

Sau khi giai cấp công nhân giành chính quyền thì liên minh là nhu cầu tất yếu nhằm xây dựng thành công xã hội mới. Giai cấp công nhân không thể làm tròn sứ mệnh của mình nếu không liên kết với các giai cấp và tầng lớp khác. Nông dân và trí thức không thể trở thành lực lượng lãnh đạo và tự giải phóng mình mà phải dựa vào sự lãnh đạo của giai cấp công nhân

II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH

Tính tất yếu của liên minh

Kinh tế

Xuất phát từ yêu cầu khách quan của quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và chuyển dịch cơ cấu kinh tế từ một nền sản xuất nhỏ nông nghiệp là chính sang sản xuất hàng hóa lớn, phát triển công nghiệp, dịch vụ và khoa học - công nghệ...xây dựng nền tảng vật chất - kỹ thuật cần thiết cho chủ nghĩa xã hội

II. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH

Nguyên tắc của liên minh

Đảm bảo vai trò lãnh đạo của giai cấp công nhân

Kết hợp đúng đắn các lợi ích

Đảm bảo nguyên tắc tự nguyện

III. Cơ cấu xã hội – giai cấp và liên minh giai cấp, tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

1. Cơ cấu xã hội – giai cấp trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

2. Liên minh giai cấp, tầng lớp trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Sự biến đổi cơ cấu xã hội giai cấp ở Việt Nam

Sự biến đổi cơ cấu xã hội – giai cấp ở Việt Nam vừa đảm bảo qui luật phổ biến, vừa mang tính đặc thù của xã hội Việt Nam

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Sự biến đổi cơ cấu xã hội giai cấp ở Việt Nam

**Tính
phổ biến**

Sự biến đổi chịu sự chi phối của những biến đổi trong cơ cấu kinh tế

**Tính
đặc thù**

Sự biến đổi diễn ra trong nội bộ từng giai cấp, tầng lớp xã hội, có sự chuyển hóa lẫn nhau, xuất hiện tầng lớp mới

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Sự biến đổi cơ cấu xã hội giai cấp ở Việt Nam

Sự biến đổi của cơ cấu xã hội - giai cấp, vị trí, vai trò của các giai cấp, tầng lớp xã hội ngày càng được khẳng định

GC Công
nhân

GC Nông
dân

Đội ngũ
trí thức

Đội ngũ
doanh
nhân

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

GIAI CẤP CÔNG NHÂN VIỆT NAM

KHÁI NIỆM

Là một lực lượng xã hội to lớn, đang phát triển, bao gồm những người lao động chân tay và trí óc, làm công hưởng lương trong các loại hình sản xuất kinh doanh và dịch vụ công nghiệp hoặc sản xuất, kinh doanh, dịch vụ có tính chất công nghiệp

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Vai trò

**Giai cấp
công nhân**

**Lãnh đạo thông qua đội tiên phong là Đảng
Cộng sản**

Đại diện cho phương thức sản xuất tiên tiến

**Tiên phong trong sự nghiệp xây dựng chủ
nghĩa xã hội**

Lực lượng nòng cốt trong liên minh giai cấp

Sự biến đổi

**Giai cấp
công nhân**

**Biến đổi nhanh về số lượng, chất lượng và
cơ cấu**

“công nhân trí thức” ngày càng lớn mạnh

**Trình độ chuyên môn, kỹ thuật, ý thức lao
động, tổ chức kỷ luật, tác phong ngày càng
được nâng cao**

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

GIAI CẤP CÔNG NHÂN VIỆT NAM

Vấn đề tồn tại

Sự phân hóa giàu nghèo trong nội bộ công nhân ngày càng rõ rệt.

**Giác ngộ ý thức chính trị, giai cấp chưa cao.
Nhiều khó khăn về mọi mặt vẫn tồn tại.**

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

GIAI CẤP NÔNG NHÂN VIỆT NAM

Nông dân là khái niệm dùng để chỉ những người cư trú ở nông thôn, lao động trong lĩnh vực nông, lâm, ngư nghiệp trực tiếp sản xuất ra nông sản, sử dụng tư liệu sản xuất cơ bản gắn với tự nhiên như đất đai, sông ngòi, rừng, biển....có sở hữu tư nhân hay tập thể (hợp tác xã)

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

GIAI CẤP NÔNG NHÂN VIỆT NAM

Có vị trí chiến lược trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa

**Giai cấp
nông dân**

Cơ sở và lực lượng quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội bền vững, đảm bảo an ninh quốc phòng, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc và bảo vệ môi trường sinh thái

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

GIAI CẤP NÔNG NHÂN VIỆT NAM

Vấn đề tồn tại

**Giai cấp nông dân có xu hướng giảm dần về số lượng và tỉ lệ trong cơ cấu xã hội – giai cấp nhưng chất lượng được nâng lên rõ rệt
Sự phân hóa giàu nghèo trong nội bộ nông dân ngày càng rõ**

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC VIỆT NAM

Trí thức là tầng lớp người có trình độ học vấn cao, xuất thân từ nhiều giai cấp tầng lớp trong xã hội, lao động trí óc là chủ yếu để sản xuất ra sản phẩm tinh thần

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC VIỆT NAM

Là lực lượng trong khối liên minh

**Đội ngũ
trí thức**

Lực lượng lao động sáng tạo đặc biệt quan trọng trong tiến trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, xây dựng kinh tế tri thức, phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC VIỆT NAM

Tích cực

Được đào tạo bài bản

Đóng góp trong cách
mạng và xây dựng
đất nước

Có trình độ chuyên
môn tốt

Hạn chế

Ít phát minh, sáng chế

Tư duy phản
biện còn yếu

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC VIỆT NAM

Phương hướng

Xây dựng đội ngũ trí thức vững mạnh là trực tiếp nâng cao tầm trí tuệ của dân tộc, sức mạnh của đất nước, nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng và chất lượng hoạt động của hệ thống chính trị

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ DOANH NHÂN VIỆT NAM

Doanh nhân là những người có khát vọng làm giàu cháy bỏng, dám đương đầu với khó khăn, thách thức chấp nhận rủi ro; coi hoạt động kinh doanh nhằm không ngừng nâng cao lợi nhuận là mục tiêu suốt đời, có đầu óc sáng tạo, tích cực tìm kiếm cơ hội làm giàu, giữ vai trò chủ chốt trong doanh nghiệp

261

Pham Nhat Vuong

\$7.3 B

1091

Nguyen Thi Phuong Thao

\$2.4 B

1490

Tran Ba Duong & family

\$1.7 B

1847

Ho Hung Anh

\$1.3 B

Cafebiz

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ DOANH NHÂN VIỆT NAM

**Đội ngũ
doanh nhân**

**Đang phát triển nhanh cả về số lượng và
qui mô với vai trò không ngừng tăng lên**

**Đóng góp tích cực vào việc thực hiện chiến
lược phát triển kinh tế xã hội, giải quyết
việc làm cho người lao động và giải quyết
các vấn đề an sinh xã hội, xóa đói, giảm
nghèo.**

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

ĐỘI NGŨ DOANH NHÂN VIỆT NAM

Vấn đề tồn tại

Đội ngũ doanh nhân Việt Nam còn hạn chế về kiến thức, sự am hiểu pháp luật hay năng lực kinh doanh, kinh nghiệm quản lý, khả năng cạnh tranh.

Một bộ phận không nhỏ doanh nhân chưa được đào tạo bài bản, chưa có bề dày kinh nghiệm thương trường; thiếu tầm nhìn chiến lược dài hạn hoặc tính liên kết, hợp tác nhằm tạo sức mạnh, nâng cao năng lực cạnh tranh với khu vực và thế giới.

1. Cơ cấu xã hội - giai cấp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

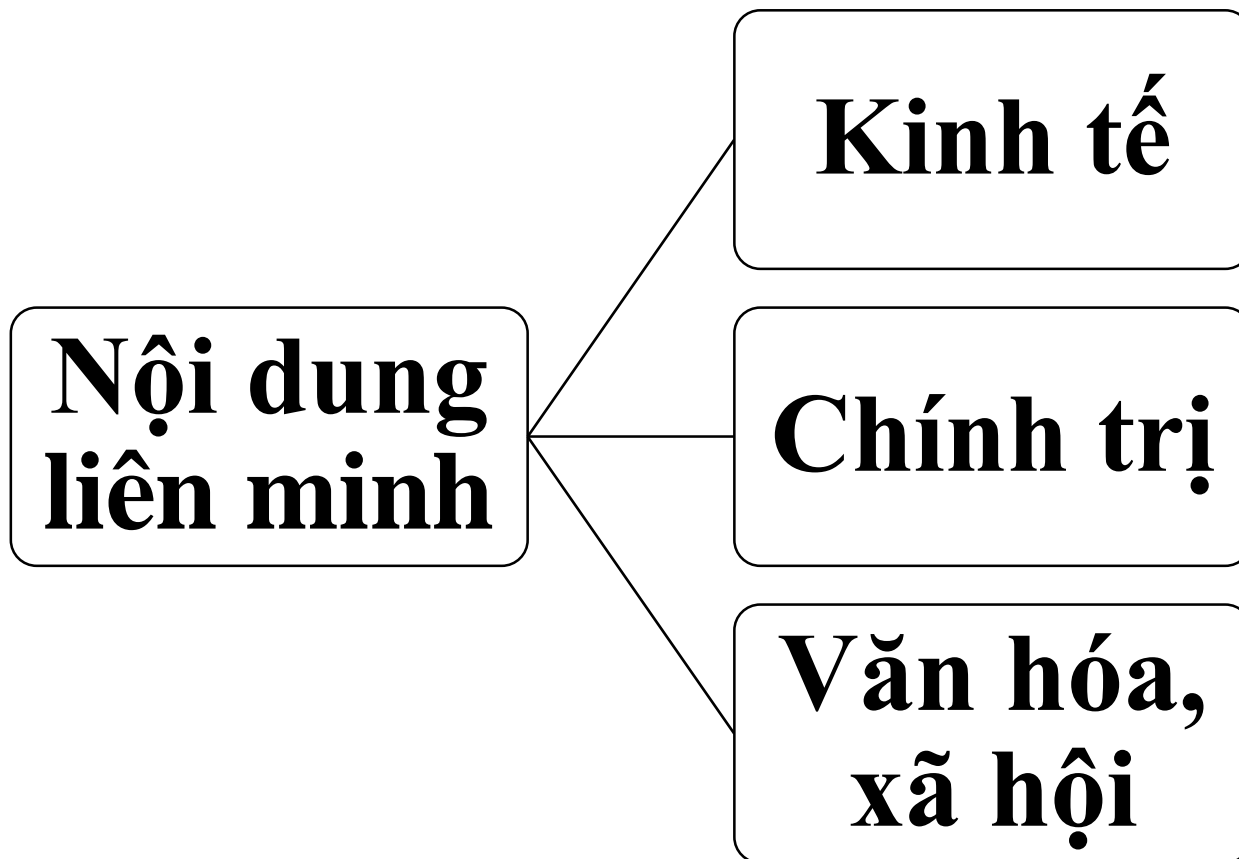
ĐỘI NGŨ DOANH NHÂN VIỆT NAM

Phương hướng

Đảng chủ trương xây dựng đội ngũ doanh nhân thành đội ngũ vững mạnh.

Xây dựng đội ngũ doanh nhân lớn mạnh, có năng lực, trình độ và phẩm chất, uy tín cao góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả, sức cạnh tranh, phát triển nhanh, bền vững và bảo đảm độc lập, tự chủ của nền kinh tế...

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Kinh tế

Hợp tác để xây dựng nền kinh tế xã hội chủ nghĩa

Tổ chức các hình thức giao lưu, hợp tác, liên kết giữa các ngành nghề, các thành phần kinh tế, vùng kinh tế

Phát triển sản xuất kinh doanh, nâng cao đời sống cho công nhân, nông dân, trí thức và toàn xã hội

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Chính trị

Giữ vững lập trường chính trị - tư tưởng của giai cấp công nhân, đồng thời giữ vững vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đối với khối liên minh và đối với toàn xã hội để xây dựng và bảo vệ vững chắc chế độ chính trị, giữ vững độc lập dân tộc và định hướng đi lên chủ nghĩa xã hội

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Văn hóa xã hội

Kết hợp giữa tăng trưởng kinh tế với phát triển văn hóa, xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, đảm bảo công bằng xã hội.

Xóa đói giảm nghèo, thực hiện chính sách xã hội, chăm lo sức khỏe và nâng cao chất lượng sống cho nhân dân.

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Phương hướng xây dựng cơ cấu xã hội giai cấp ở Việt Nam

- Một là, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa; giải quyết tốt mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với đảm bảo tiến bộ, công bằng xã hội tạo môi trường và điều kiện thúc đẩy biến đổi cơ cấu xã hội - giai cấp theo hướng tích cực.

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Phương hướng xây dựng cơ cấu xã hội giai cấp ở Việt Nam

- Hai là, xây dựng và thực hiện hệ thống chính sách xã hội tổng thể nhằm tác động tạo sự biến đổi tích cực cơ cấu xã hội, nhất là các chính sách liên quan đến cơ cấu xã hội - giai cấp.
- Ba là, tạo sự đồng thuận và phát huy tinh thần đoàn kết thống nhất giữa các lực lượng trong khối liên minh và toàn xã hội.

2. Liên minh giai cấp – tầng lớp trong TKQĐ lên CNXH ở Việt Nam

Phương hướng xây dựng cơ cấu xã hội giai cấp ở Việt Nam

- Bốn là, hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh phát triển khoa học và công nghệ, tạo môi trường và điều kiện thuận lợi để phát huy vai trò của các chủ thể trong khối liên minh.
- Năm là, đổi mới hoạt động của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam nhằm tăng cường khối liên minh giai cấp, tầng lớp và xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân